

Article Info/Makale Bilgisi

Received/Geliř: 25.10.2024 Accepted/Kabul: 29.01.2025 Published/Yayınlama: 30.01.2025

İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Becerilerinin İncelenmesi

Osman YILDIZ¹, Adem YILDIZ²

Öz

Bu çalışmanın amacı; ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma yöntemi olarak veri toplama araçlarından nicel araştırma yaklaşımlarından anket araştırması kullanılmıştır. Bu çalışmada, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinin incelenmesini belirlemek için Gündoğan Bayır ve Gültekin (2019) tarafından geliştirilen 22 soruluk 5’li likert tarzında ‘‘Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği’’ kullanılmıştır. Bağımsız gruplar t testi, one-Way ANOVA testleri kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermedikleri durumlarda Mann-Whitney U, Kruskall Wallis gibi parametrik olmayan analizler kullanılmıştır. Araştırmadan ortaya çıkan bulguların analizi SPSS 21.0 istatistik programı ile ulaşılmıştır. Anket araştırmasında şiddete ve uzlaşmaya başvurma adı altında iki alt boyut bulunmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında Elazığ ve ilçelerinde öğrenim gören 225 ilkokul 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin çatışma çözme becerileri; cinsiyet değişkeni, yaş, anne ve baba eğitim durumu ve yer değişkenine göre incelenmiştir. Cinsiyet değişkeni durumundaki uzlaşma ve şiddete başvurma alt boyutlarına baktığımız zaman kız öğrencilerin çatışma çözme becerilerinde hem uzlaşmaya başvurma tutumları hem de şiddete başvurma tutumları erkek öğrencilere göre daha olumludur ve anlamlı bir fark vardır. Diğer değişkenler açısından anlamlı bir fark yoktur.

Anahtar Kelimeler: Çatışma, çatışma çözme, ilkokul dördüncü sınıf öğrencileri,

¹Uzm.Öđrt.Osman YILDIZ, Hacı Ahmet Özbağı İlkokulu,Kovancılar-Elazığ-Türkiye, osman_y23@hotmail.com
ORCID ID: 0009-0007-1445-6876

²Öđrt. Adem YILDIZ, Alacakaya Ortaokulu, Alacakaya-Elazığ-Türkiye, adem_y23@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0005-8665-4383

İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Becerilerinin İncelenmesi¹ adlı çalışma Antalya-Kemer’de düzenlenen 15.Uluslararası Eğitim Yönetimi Forumu EYFOR-15’te 02.05.2024 tarihinde sözlü bildiri (Sayı:2024-50-395) olarak sunulmuştur.

Examination of Conflict Resolution Skills of Primary School Fourth Grade Students

Abstract

The purpose of this study; It was aimed to examine the conflict resolution skills of 4th grade primary school students. Survey research, one of the quantitative research approaches among data collection tools, was used as the research method. In this study, the 22-question 5-point Likert-style "Conflict Resolution Skill Scale" developed by Gündoğan Bayır and Gültekin (2019) was used to determine the conflict resolution skills of fourth grade primary school students. Independent groups t test and one-Way ANOVA tests were used. In cases where the data did not show a normal distribution, non-parametric analyzes such as Mann-Whitney U and Kruskal Wallis were used. The analysis of the findings of the research was achieved with the SPSS 21.0 statistical program. There are two sub-dimensions in the survey research: resorting to violence and reconciliation. The study group of the research consists of 225 primary school 4th grade students studying in Elazığ and its districts in the 2023-2024 academic year. Students' conflict resolution skills; It was examined according to gender variable, age, mother and father education level and location variable. When we look at the sub-dimensions of compromise and resorting to violence in the case of the gender variable, both the attitudes of resorting to compromise and resorting to violence in the conflict resolution skills of female students are more positive than male students and there is a significant difference. There is no significant difference in terms of other variables.

Keywords: Conflict, conflict resolution, fourth grade primary school students

1. GİRİŞ

Çatışma, birden fazla kişinin arzu ve taleplerinin birlikte örtüşmemesi durumunda meydana gelen anlaşmazlıktır (Mourer, 1991). Çatışma çözme ise var olan tarafların etkili ve başarılı bir sonuç alınca kadar aynı düşüncede olmadıkları problem, konu ya da durum üzerine çalışılması süreci olarak açıklanmaktadır (Sweeney ve Carruthers, 2006). Çatışma, farklı görüş ve fikre sahip kişiler arasındaki ilişki ve etkileşimin doğal bir kaynağıdır. Bu düşüncede kişilerin farklı önem ve önceliklerinin olması veya böyle algılanması bir çatışmanın meydana gelmesini vazgeçilmez bir hale getirmektedir (Thompson, 1998). Çatışmalar günlük hayatın bir bölümünü ve parçasını oluşturmaktadır ve sınıflarda da öğrenciler arasında belli aralıklı şekilde ortaya çıkmaktadır (Andrews, 2000). Öğrenciler arasında yaşanan birçok sebep ve gerekçelerden kaynaklanan çatışmalar da olmaktadır (Johnson ve Johnson, 1996a). Okulda öğrenciler koridor, bahçe, kütüphane vb. gibi alanları mecburi olarak kullandıklarından dolayı, öğrencilerin duygu, düşünce, istek, tutum ve kültür çeşitliliğinden kaynaklanan çatışmalar meydana gelmektedir (Türnüklü, 2012). İlkokul öğrencileri arasında meydana gelen çatışmalarda bir gruba ait olma isteğinin bulunması, kuralların anlatılması, oyunlarda tarafını belli etme, egemenlik

kurma vb. gibi konuları kapsamaktadır. Bu konular birbirleriyle yakından ilgili ve ilişkilidir (Wheeler, 2004). Değişik nedenlerden kaynaklanan öğrenciler arasında oluşan planlı veya plansız çatışmalar eğitim ve öğretime verilen zamanı düşürmektedir (Safchik, 2000). Çünkü öğretmenlerin çoğu zamanlarının bir miktarını öğrenciler arasında meydana gelen çatışmalara harcamaktadır. Bundan dolayı çatışmaların sebeplerinin bilinmesi bir gereklilik haline gelmiştir (Türnüklü, 2012).

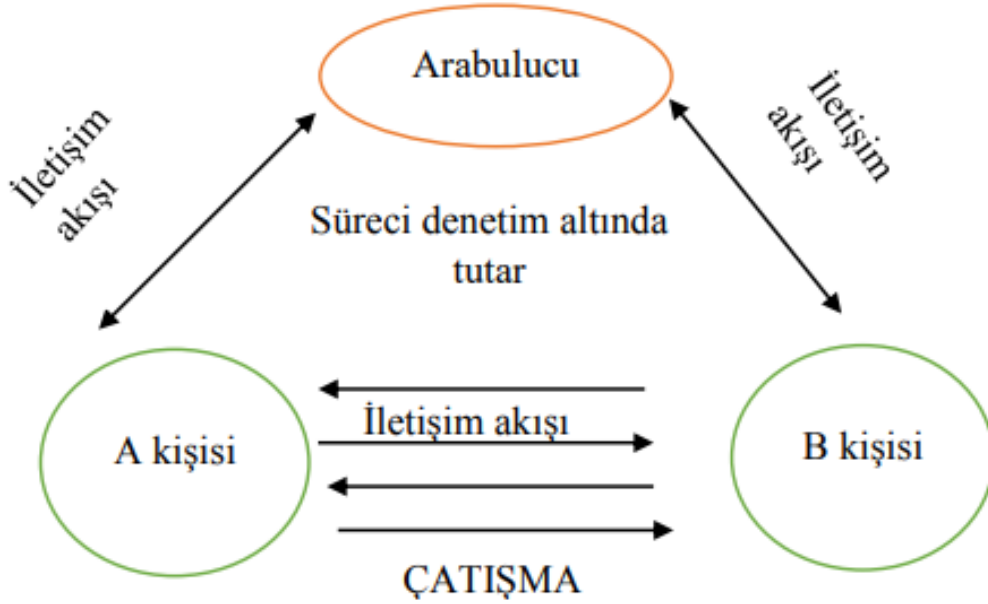
Herhangi bir konuya farklı bakış açılarından dolayı fikirler ve değerler çeşitlilik gösterdiğinden dolayı insanın var olduğu çevrede ve ortamda çatışmaların yaşanılması vazgeçilmez ve doğaldır (Özdemir, 2013). Çatışma çözme becerilerinin okullarda çocuklara aktarılması, okullarda güvenli bir mekan oluşturur ayrıca eğitim ve öğretimin niteliğini de yükseltmektedir. Bu durumda öğrencilerin okula isteyerek gelmelerini ve onların içsel güdülenmelerini arttırmaktadır (Bilgin, 2008a). Çocuklar çatışmaların üstesinden nasıl geleceklerini bilmediklerinden ve çocuklara çatışmalarla ilgili doğru yollar öğretilmediğinden dolayı şiddete yönelmektedirler (Akgün ve Araz, 2010a). Bundan dolayı öğrenciler bir çatışma durumunda çatışmayı göz ardı ederek, kendilerini suçlayarak, çekingen davranarak, sözel ve fiziksel şiddete yönelerek bir tepki meydana getirmektedirler (Schrumf, Crawford ve Bodine, 1997-2007).

Johnson ve Johnson (1994)'e göre kişilerin amaç ve hedeflerine ilişkilerine ne derecede önem ve öncelik verdiklerine göre kişilerin başvuracakları beş farklı çatışma çözme stratejisi açıklamıştır (Johnson ve Johnson,1994). Bunlardan birincisi Zorlama (Forcing) Rekabete Girme (Opposition), ikincisi Uyma (Accommodation) (Altan Alma), üçüncüsü Uzlaşma (Compromise), dördüncüsü Kaçınma (Avoidance) Geri Çekilme (Regression) ve son olarak beşincisi ise İş Birliğidir (Collaboration), Yüzleşme (Confrontation).

Tarafların çatışmaların üstesinden gelebilmeleri için seçtikleri davranış örüntüleri çatışmanın olumlu ya da olumsuz olduğunu ortaya koymaktadır. Zorlayıcı ve kaçınmacı davranış genel olarak yıkıcı çatışma türüne girerken, uymacı grup çatışmadan kaçınmalı sürecinde var olan bir davranış örüntüsüdür. Bu davranış biçimleri ortaya konulduğunda çatışmanın sonucunda olumsuz duygular meydana gelmektedir. Uzlaşmacı ve iş birlikçi davranış örüntüleri yapıcı çatışma çözme türlerine girmektedir. Kişiler bu çatışma biçimlerini kullandıklarında olumlu duygular yaşamaktadırlar (Kılıçaslan & Atıcı, 2015).

Çatışmada arabulucu; sorun yaşayan bireylerin sorunun üstesinden gelme sürecinde stratejileri kullanmalarına yardımcı olarak tarafların yararına olacak bir uyum sonucuna ulaşmasına yardımcı olan üçüncü bir nesnel kişidir. Arabulucu çatışmalarda bireyler adına karar vermez ve onlar hakkında bir hükümde bulunmaz, taraflara neyin olacağını telkin etmez, kişilerin haklılık ya da haksızlık durumlarına müdahalede bulunmaz (Haynes, 1993). Arabulucuk plan ve programlarının uygulanmasıyla

arabulucular ve öğrenciler arasında meydana gelen çatışmaları çözmeye katkı sağlamaktadır. Bu süreç Şekil 1’de aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 1. Arabuluculuk Süreci (Türnüklü, 2006).

Bu çalışmada bazı değişkenlere göre ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin çatışma çözme becerileri nedir?
2. Cinsiyet, anne eğitimi, baba eğitimi ve yaşanan yer açısından anlamlı fark bir var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada betimsel araştırma türlerinden biri olan genel tarama yöntemi uygulanmıştır. Betimsel tarama yöntemi; geniş kitleler üzerinde yürütülen gruptaki bireylerin herhangi bir vaka ve olaylara ilişkin görüşlerinin tutum ve fikirlerin dikkate alındığı, vaka ve olayların analiz edilmeye çalışıldığı yöntemlerdir (Karasar, 2009). Tarama yöntemlerinde genellikle bir gruptan araştırmacılar tarafından ortaya konulan yanıtlar kullanılarak bilgiler edilir. Tarama yöntemi mevcut olayın ortaya çıkarılmasında ve bir kitlenin belli başlı niteliklerinin ortaya konulmasında kullanılan bir metottur. Bu yöntemde anketler gibi veri toplama araçları kullanılarak veri analizleri elde edilir ve bu bilgilerin çalışma amacına ulaşılması ve farklı veriler arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması için kullanılır

(Hocaoğlu ve Akkaş Baysal, 2019). Çoğunlukla tarama yöntemlerinde araştırmacılar fikirlerin ve niteliklerin hangi sebepten ortaya çıktığından çok örneklemedeki gruplar arasında var olan ilişkinin nasıl dağıldığıyla ilgilenmektedir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Çalışmada veriler ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinin incelenmesi envanteri aracılığıyla toplanmıştır. Ve öğrencilerin çatışma çözme becerilerine ilişkin anne, cinsiyet, yaş baba eğitim durumu ve yer değişkeni gibi bazı değişkenler açısından incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim ve öğretim yılında Elazığ ve ilçelerinde bulunan 6 ilkökulda öğrenim görmekte olan 112 kız öğrenci ve 113 erkek öğrenci toplam 225 ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinden meydana gelmektedir. Örneklem oluşturulurken basit rastgele örnekleme metodu uygulanmıştır. Bu metot, var olan örnekleme birimine eşit seçilme imkanı verilen, evrendeki tüm birimlerin örnekleme seçilme ihtimali eşit olan bir metot olup evreni temsil etme gücü yüksektir (Büyüköztürk vd. 2012).

Tablo 1. Katılımcıların yaşadıkları yerler

Yerleşim yeri	Katılımcı sayısı	Yüzde (%)
Köy	75	33,33
Kasaba	45	20,00
İlçe merkezi	55	24,44
İl merkezi	50	22,22
Toplam	225	100%

Yerleşim yeri olarak köyde yaşayan katılımcılar 75 kişi yüzde 33,33%'ü, kasabada yaşayanlar 45 kişi 20,00%'ni, ilçe merkezinde yaşayanlar 55 kişi 24,44%'nü, il merkezinde yaşayanlar 50 kişi 22,22%'ni oluşturmaktadır.

Tablo 2. Anne eğitim durumları

Anne eğitim durumları	Katılımcı sayısı	Yüzde (%)
Okur yazar değil	26	11,56
İlkokul mezunu	97	43,11
Ortaokul mezunu	51	22,67
Lise mezunu	28	12,44
Üniversite mezunu	23	10,22
Toplam	225	100

Anne eğitim durumları okur yazar olmayan 26 kişi 11,56%'nı, ilkokul mezunu 97 kişi 43,11%'ni, ortaokul mezunu 51 kişi 22,67%'ni, lise mezunu 28 kişi 12,44%'nü, üniversite mezunu 23 kişi 10,22%'ni oluşturmaktadır.

Tablo 3. Baba eğitim durumları

Baba eğitim durumları	Katılımcı sayısı	Yüzde (%)
Okur yazar değil	12	5,33
İlkokul mezunu	53	23,56
Ortaokul mezunu	60	26,67
Lise mezunu	64	28,44
Üniversite mezunu	36	16,00
Toplam	225	100

Baba eğitim durumları okur yazar olmayan 12 kişi 5,33%'nü, ilkokul mezunu 53 kişi 23,56%'nı, ortaokul mezunu 60 kişi 26,67 %'sini, lise mezunu 64 kişi 28,44%'ünü, üniversite mezunu 36 kişi 16,00%'nı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada, öğrencilerin çatışma çözme becerilerinin incelenmesini belirlemek için Gündoğan Bayır ve Gültekin (2019) tarafından geliştirilen 22 soruluk 5'li likert tipi olan ‘‘Çatışma Çözme Becerisi Ölçeği’’ kullanılmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan çatışma çözme ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Gündoğan Bayır ve Gültekin (2019) tarafından önceden yapılmış iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0.92$ olarak belirlenmiştir. Açıklayıcı faktör analizine göre anketin ‘‘uzlaşmaya başvurma’’ ve ‘‘şiddete başvurma’’ faktörlerinden oluştuğu ve toplam varyansın %49.89'unu açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ölçeğin belirlenen iki faktörlü yapısı doğrulayıcı faktör analizi sonucunda bir model olarak doğrulanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları ise Cronbach Alpha katsayısı, test yarılama, madde toplam korelasyonları ve alt-üst %27'lik grupların karşılaştırılması yoluyla yapılmıştır. Nicel sorulara Çatışma Çözme Becerileri İlgili Görüş Anketi'nde 5'li likert derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Seçenekler ‘‘Kesinlikle Katılmıyorum’’ (1), ‘‘Katılmıyorum’’ (2), ‘‘Kararsızım (3)’’ ‘‘Katılıyorum’’ (4), ‘‘Kesinlikle Katılıyorum’’ (5) biçiminde derecelendirilmesi yapılmıştır.

Verilerin İşlenmesi ve Analizi

Kişisel bulguların betimlenmesinde, betimsel istatistikî analizlerden yüzde ve frekans analizleri kullanılmıştır. Ortaya çıkan sonuçların normal dağılım gösterip göstermedikleri test edildikten sonra çatışma çözme ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin görüşlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesinde veriler normal dağılım gösterdiklerinden bağımsız gruplar t testi, one-Way ANOVA testleri

kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermedikleri durumlarda Mann-Whitney U, Kruskal Wallis gibi parametrik olmayan analizler kullanılmıştır. Araştırmadan ortaya çıkan bulguların analizi SPSS 21.0 istatistik programı ile ulaşılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 4. Cinsiyete göre sonuçlar

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	t	p*
Uzlaşmaya Başvurma	K	112	53,52	10,39	2,631	,009
	E	113	49,69	11,40		
Şiddete Başvurma	K	112	29,52	7,57	2,077	,039
	E	113	27,51	6,94		

*p<,05

Cinsiyet değişkeni durumundaki uzlaşmaya başvurma alt boyutuna baktığımız zaman $t=2,631$ $p<,009$ kız öğrencilerin çatışma çözme becerilerinde uzlaşmaya başvurma tutumları ($\bar{x}=53,52$) erkek öğrencilere ($\bar{x}=49,69$) göre daha olumludur ve anlamlı bir fark görülmüştür. Cinsiyet değişkeni durumundaki şiddete başvurma alt boyutuna baktığımız zaman $t=2,077$ $p<,039$ kız öğrencilerin çatışma çözme becerilerinde uzlaşmaya başvurma tutumları ($\bar{x}=29,52$) erkek öğrencilere ($\bar{x}=27,51$) göre daha olumludur ve anlamlı bir fark görülmüştür.

Tablo 5. Yaş değişkenine göre sonuçlar

Alt Boyutlar	Yaş	N	$\bar{x}$	ss	t	p*
Uzlaşmaya Başvurma	9 yaş	139	51,53	10,94	-,123	,902
	10 yaş	86	51,72	11,29		
Şiddete Başvurma	9 yaş	139	28,66	7,21	,395	,693
	10 yaş	86	28,26	7,53		

*p>,05

Yaş değişkeni durumundaki uzlaşmaya başvurma alt boyutuna baktığımız zaman $t=-,123$ $p>,902$ 9 yaşındaki öğrencilerin çatışma çözme becerileri uzlaşmaya başvurma tutumları ile ($\bar{x}=51,53$) 10 yaşındaki öğrenciler ($\bar{x}=51,72$) arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Yaş değişkeni durumundaki şiddete başvurma alt boyutuna da baktığımız zaman $t=,395$ $p>,693$ ($\bar{x}=28,66$) 9 yaşındaki öğrencilerin

çatışma çözme becerileri uzlaşmaya başvurma tutumları ile ($\bar{x}=28,26$) 10 yaşındaki öğrenciler arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 6. Anne Eğitim Durumuna sonuçlar

		Kareler toplamı	SS	Kareler ortalaması	F	p*
Uzlaşmaya başvurma	Gruplar arası	408,89	4	102,22	,834	,505
	Grup içi	26978,89	220	122,63		
Şiddete başvurma	Gruplar arası	77,44	4	19,360	,357	,839
	Grup içi	11930,75	220	54,23		

*p>,05

Anne eğitim durumundaki uzlaşmaya başvurma alt boyutuna baktığımız F=,834 p>,505 uzlaşmaya başvurma tutumları arasında bir fark yoktur. Anne eğitim durumundaki şiddete başvurma alt boyutuna da baktığımız zaman F=,357 p>,839 şiddete başvurma tutumları arasında bir fark yoktur.

Tablo 7. Baba eğitim durumuna göre sonuçlar

		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p*
Uzlaşmaya başvurma	Gruplar arası	764,958	4	191,240	1,580	,181
	Grup içi	26622,83	220	121,013		
Şiddete başvurma	Gruplar arası	268,42	4	67,105	1,258	,288
	Grup içi	11739,77	220	53,363		

* p>.05

Baba eğitim durumundaki uzlaşmaya başvurma alt boyutuna baktığımız zaman F=1,580 p>,181 uzlaşmaya başvurma tutumları arasında bir fark yoktur. Baba eğitim durumundaki şiddete başvurma alt boyutuna da baktığımız zaman F=,357 p>,839 şiddete başvurma arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 8. Yaşanılan yer değişkenine göre sonuçlar

Değişken		Kareler top.	sd	Kareler ort.	F	p*
Uzlaşma	Gruplar arası	345,20	2	172,602	1,417	,245
	Grup içi	27042,591	222	121,813		
Şiddet	Gruplar arası	52,194	2	26,097	,485	,617
	Grup içi	11956,001	222	53,856		

p>,05

Yaşanılan yer durumundaki uzlaşmaya başvurma alt boyutuna baktığımız F=1,417 p>,245 uzlaşmaya başvurma tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur. Yaşanılan yer durumundaki şiddete başvurma alt boyutuna da baktığımız zaman F=,485 p>,617 arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 9. Uzlaşmaya Başvurma Alt Boyutuna ilişkin Aritmetik Ortalamalar

	$\bar{x}$	SS
1. Yaşadığım sorunların çözülmesi için herkese eşit davranırım.	3,80	1,26
2. Sorun yaşadığım arkadaşlarımın yardıma ihtiyacı olduğunda onlara yardım ederim.	3,98	1,31
4. Yaşadığım sorunları, kendimi arkadaşımın yerine koyarak çözerim.	3,20	1,47
6. Yaşadığım sorunların çözülmesi için düşüncelerimi rahatça söylerim.	3,55	1,42
7. Arkadaşlarım kendi aralarında sorun yaşadığında onların çözüm bulmasına yardım ederim.	3,74	1,45
8. Arkadaşım ile yaşadığım sorunların çözülmesi için onunla ortak bir yol bulurum.	3,68	1,37
10. Arkadaşım bana bir konuda kızdığında onu anlamaya çalışırım.	3,41	1,46
11. Yaşadığım tartışmalarda arkadaşlarımın sözünü kesmeden dinlerim.	3,71	1,41
13. Yaşadığım sorunların çözümünde arkadaşımın yararını da düşünürüm.	3,64	1,39
14. Yaşadığım sorunlarda hatam varsa hatamı kabul ederim.	3,77	1,40
16. Arkadaşımın davranışından rahatsız olduğumda bunu ona açıkça söylerim.	3,62	1,47
17. Yaşadığım tartışmalarda arkadaşlarıma saygılı davranırım.	3,74	1,40
20. Arkadaşım ile birlikte oynayacağım oyunlar konusunda onun da fikrini alırım.	3,77	1,45
22. Yaşadığım sorunlara doğru bir çözüm yolu bulmak için çaba harcarım.	3,94	1,38

Uzlaşmaya başvurma alt boyutuna ilişkin maddelerin aritmetik ortalamalarına baktığımız zaman; 1. madde olan “Yaşadığım sorunların çözülmesi için herkese eşit davranırım.” ($\bar{x}=3,80$) maddesine “Katılıyorum” derecesinde fikir belirtmişlerdir. 2. madde olan “Sorun yaşadığım arkadaşlarımın yardıma ihtiyacı olduğunda onlara yardım ederim .” ($\bar{x}=3,98$) maddesine “Katılıyorum” derecesinde fikir belirtmişlerdir. 4.madde olan “Yaşadığım sorunları, kendimi arkadaşımın yerine koyarak çözerim.” ($\bar{x}=3,20$) maddesine “Kararsızım” derecesinde fikir belirtmişlerdir. 6.madde olan “Yaşadığım sorunların çözülmesi için düşüncelerimi rahatça söylerim.” ($\bar{x}=3,55$) maddesine “Katılıyorum” derecesinde fikir belirtmişlerdir. 7.madde “Arkadaşlarım kendi aralarında sorun yaşadığında onların çözüm bulmasına yardım ederim.” ($\bar{x}=3,74$) maddesine “Katılıyorum”

derecesinde fikir belirtmişlerdir. 8.madde olan *“Arkadaşımın yaşadığım sorunların çözülmesi için onunla ortak bir yol bulurum maddesine.”* ($\bar{x}=3,68$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 10.madde *“Arkadaşım bana bir konuda kızdığında onu anlamaya çalışırım.”* ($\bar{x}=3,41$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 11.madde olan *“Yaşadığım tartışmalarda arkadaşlarımın sözünü kesmeden dinlerim.”* ($\bar{x}=3,71$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 13. madde olan *“Yaşadığım sorunların çözümünde arkadaşımın yararını da düşünürüm.”* ($\bar{x}=3,64$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 14.madde olan *“Yaşadığım sorunlarda hatam varsa hatamı kabul ederim.”* ($\bar{x}=3,77$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 16.madde olan *“Arkadaşımın davranışından rahatsız olduğumda bunu ona açıkça söylerim.”* ($\bar{x}=3,62$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 17.madde olan *“Yaşadığım tartışmalarda arkadaşlarıma saygılı davranırım.”* ($\bar{x}=3,74$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 20.madde olan *“Arkadaşımın birlikte oynayacağım oyunlar konusunda onun da fikrini alırım.”* ($\bar{x}=3,77$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 22.madde olan *“Yaşadığım sorunlara doğru bir çözüm yolu bulmak için çaba harcarım.”* ($\bar{x}=3,94$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir.

Tablo 10. Şiddete Başvurma Alt Boyutuna İlişkin Aritmetik Ortalamalar

	$\bar{x}$	SS
3. Amaçlarıma ulaşmak için arkadaşlarımdan zayıf yönlerini kullanırım.	3,92	1,37
5. Arkadaşımın yaşadığım sorunlarda onun kaybetmesi için elimden geleni yaparım.	3,52	1,60
9. Yaşadığım sorunlarda isteklerimi kabul ettirmek için kavga ederim.	3,88	1,45
12. Arkadaşım benimle alay ederse ben de aynısını ona yaparım.	3,30	1,58
15. Arkadaşım eşyalarımı benden izinsiz aldığında onunla kavga ederim.	3,48	1,54
18. Yaşadığım sorunları kendi isteklerim doğrultusunda çözerim.	3,04	1,52
19. Hoşuma gitmeyecek şekilde konuşan arkadaşlarıma vururum.	3,60	1,59
21. Yaşadığım sorunların çözümünde yalnızca benim isteklerim önemlidir.	3,73	1,41

Şiddete başvurma alt boyutuna ilişkin maddelerin aritmetik ortalamalarına baktığımız zaman; 3.madde olan *“Amaçlarıma ulaşmak için arkadaşlarımdan zayıf yönlerini kullanırım.”* ($\bar{x}=3,92$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 5.madde olan *“Arkadaşımın yaşadığım sorunlarda onun kaybetmesi için elimden geleni yaparım.”* ($\bar{x}=3,52$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 9.madde olan *“Yaşadığım sorunlarda isteklerimi kabul ettirmek için kavga ederim.”* ($\bar{x}=3,88$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 12. madde olan *“Arkadaşım benimle alay ederse ben de aynısını ona yaparım.”* ($\bar{x}=3,30$) maddesine *“Kararsızım”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 15. madde olan *“Arkadaşım eşyalarımı benden izinsiz aldığında onunla kavga ederim.”* ($\bar{x}=3,48$) maddesine *“Katılıyorum”* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 18. madde olan *“Yaşadığım sorunları kendi isteklerim doğrultusunda çözerim.”* ($\bar{x}=3,04$) maddesine *“Kararsızım”*

derecesinde fikir belirtmişlerdir. 19. madde olan *‘‘Hoşuma gitmeyecek şekilde konuşan arkadaşına vururum.’’* ($\bar{x}=3,60$) maddesine *‘‘Katılıyorum’’* derecesinde fikir belirtmişlerdir. 21.madde olan *‘‘Yaşadığım sorunların çözümünde yalnızca benim isteklerim önemlidir.’’* ($\bar{x}=3,73$) maddesine *‘‘Katılıyorum’’* derecesinde fikir belirtmişlerdir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerilerinin incelenmesidir. Çalışma, öğrencilerin çatışma çözme beceri ve süreçlerini anlamak ve bu becerilerin gelişimindeki faktörleri araştırmak adına önemli bulgular ortaya koymuştur. Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin çatışma çözme becerileri büyük ölçüde aileleri, öğretmenleri ve arkadaşları ile olan ilişkilerinden etkilenmektedir. Çatışma çözme süreçlerinde öğrenciler genellikle çözüm odaklı değil, daha çok kaçınma veya agresif tutum sergileyebilmektedirler. Bu durum, hem öğrencilerin duygusal zekâlarının hem de sosyal beceri eğitimlerinin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin cinsiyet değişkeni durumundaki çatışma çözme becerilerindeki uzlaşma ve şiddete başvurma alt boyutları incelendiği zaman kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark vardır. Öğrencilerin yaş değişkeni durumundaki çatışma çözme becerilerindeki uzlaşma ve şiddete başvurma alt boyutları incelendiği zaman dokuz yaş ile on yaş arasındaki öğrenciler arasında anlamlı bir fark yoktur. Öğrencilerin baba ve anne eğitim durumundaki çatışma çözme becerilerindeki ve şiddet ve uzlaşmaya başvurma alt boyutları incelediği zaman anlamlı bir fark yoktur. Öğrencilerin yaşadıkları yer durumundaki çatışma çözme becerilerindeki uzlaşma ve şiddete başvurma alt boyutları incelendiği zaman anlamlı bir fark yoktur.

Araştırmada öğrenciler çatışmayı kavgalar, sorun çıkarmalar, anlaşmazlıklar ve tartışmalar olarak ifade etmişlerdir. Genel olarak öğrenciler çatışmayı bir sorun şekli olarak ifade etmişlerdir. Çatışmaların öğrencilerin hayatlarında gerek olumlu gerekse olumsuz bir şekilde yandığı ortaya çıkmıştır. Çatışma çözme becerileri, öğrencilerin hem bireysel hem de grup düzeyindeki ilişkilerini doğrudan ve dolaylı etkilemekte empati, işbirliği, sosyal gelişimlerini ve etkili iletişim becerilerini geliştirerek öğrencilerin daha etkili ve sağlıklı ilişkiler kurmalarını sağlamaktadır (Erdem & Arslan, 2018). Öğrencilerin çatışma çözme becerilerinin gelişmesinde öğretmenlerin sınıf içindeki rolüne ve sosyal beceri eğitimlerinin önemine dikkat çekmişlerdir. Bu bağlamda, öğretmenlerin öğrencilerine çatışma çözme yöntemlerini öğretmeleri ve bu becerilerin pratiğe dökülmesini sağlamaları önemlidir (Demir & Yılmaz, 2020). Çatışma çözme süreçlerinde empatik düşünmenyani duygudaşlık yaklaşımını benimsemek, öğrencilerin kendilerini ifade etme ve başkalarının duygularını anlama kapasitesini olumlu yönde etkileyerek geliştirmektedir (Çalışkan, 2019).

Öğrencilerin çatışma çözme becerilerinin, sınıf içindeki sosyal etkileşimlerle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğunu belirtmiştir (Tuncer, 2017). Ayrıca, öğrencilerin çatışmalar sırasında

empatik bir tutum ortaya koyabildiklerinde, daha etkili çözüm yolları bulabildikleri gözlemlenmiştir. Çatışmaların olumlu etkilerine baktığımız zaman empati becerisi kazandırma, öfke kontrolünü sağlama ve bireyler arasındaki ilişkileri güçlendirme olarak ele alınmıştır. Öğrenciler çatışmayı çoğunlukla negatif kötü durumlar çağrıştıracak kelimelerle belirtmişlerdir. Çalışmada öğrenciler çatışmayla ilgili ortaya koydukları tepkileri kimseyi dikkate almama, kırgınlıklar, uyarmalar, kaygı yaşama ve üzüntü duyma, ortamdaki kaçınma karşılıkları verdikleri ortaya çıkmıştır.

Wheeler (2004) çatışma aşamasında çocukların başvurduğu teknikleri sözel ve fiziksel olarak ayırmıştır. Öğrenciler fiziksel müdahaleyi bir çözüm yolu olarak tercih etmekten ziyade çatışmayı oluşturan gerekçeler arasında görmüşlerdir. Ayrıca öğrenciler arkadaşlarının ya da çevresindeki diğer bireylerin eşyalarını izinsiz kullanmaları durumunda çatışma ortamına sebep olduğunu ortaya koymuşlardır. Öğrenciler çatışmaların olumlu ilişkiler oluşturmada, bireylerin birbirleriyle olan ilişkilerini açıklamada ve sorun çözme becerilerini geliştirmede kendilerinden faydalanabilecek bir zaman dilimi olduğunu dikkate almamışlardır. Bu çalışma kapsamında ilköğretim eğitimi gören öğrencilere küçük gruplar halinde çatışma çözme becerileri eğitimi ve akran arabuluculuğu eğitimi verilebilir. Yine okullarda uygulanmaya çalışılan çatışma çözme ve arabuluculuk eğitiminin daha verimli olmasını gerçekleştirmek için, öğretmen, okul yöneticileri ve ailelere yani eğitimin tüm paydaşlarına çatışma çözme eğitimleri verilebilir.

Çatışma çözme becerileri öğrenilebilen ve geliştirilebilen bir bilişsel beceri olduğundan dolayı eğitim ve öğretim süreçlerinde önemle üzerinde durulabilir. Ve öğrencilere problem çözme becerileri de öğretilir. Öğrencilere, çatışma çözme becerilerini öğretmeye yönelik sosyal beceri programları düzenlenebilir. Grup çalışmaları, öğrencilerin sınıf içinde aktif olduğu etkinlikler ve takım etkinlikleri ve birlikte oyunlar gibi öğrencilerin işbirliği yapma becerilerini ve çatışmaları çözme becerilerini geliştirebilir. Çatışma çözme becerileri, öğrenci merkezli modellerle bu beceriler geliştirilebilir.

Çatışma çözme beceri düzeyleri düşük olan öğrenciler ortaya çıkarılıp bu öğrencilere psikolojik danışma eğitimleri kapsamında iletişim becerileri, kişiler-arası ilişkiler, öz düzenleme becerileri, empati becerileri ve duygusal zeka becerileri ve etkili çatışma çözme beceri eğitimi programları sunulabilir. Çatışma çözme becerileri sadece okulda değil aynı zamanda sosyal ortamlarda ve evde de desteklenebilmelidir. Aileler, çocuklarına bu konuda rehberlik ederken, aynı zamanda çatışma çözme süreçlerinde model olmalıdırlar. Aile içi eğitimler düzenlenerek, ebeveynlerin çatışma çözme yöntemleri hakkında bilgilendirilmeleri önemlidir (Aydın, 2021). Öğrencilerin çatışma çözme düzeylerini ve farklı değişkenleri ortaya çıkarmak amacıyla daha geniş kitlelerde çalışma yapılması önerilebilir.

---

5. KAYNAKÇA

- Akgün, S. ve Araz, A. (2010a). *Anlaşmazlıkları çözebiliriz çatışma çözümü eğitim programı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Andrews, B. J. (2000). *The early childhood teacher's role in conflict resolution*. (Yayınlanmamış doktora tezi). George Mason University, Virginia. (UMI No: 9987981).
- Aydın, E. (2021). *Okul ortamında çatışma çözme stratejileri: Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki dinamikler*. Eğitim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 20(4), 99-112. <https://doi.org/10.1177/004728162111033827>
- Bilgin, A. (2008a). *Okullarda şiddeti önlemede bir yöntem çatışma çözme*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Çalışkan, M. (2019). *Çatışma çözme becerileri: İlkokul öğrencilerinin sosyal becerileri ile ilişkisi*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 17(1), 59-75. <https://doi.org/10.1177/0172081219867512>
- Demir, A., & Yılmaz, M. (2020). *İlkokul öğrencilerinin çatışma çözme stratejileri ve duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişki*. Eğitim ve Bilim Dergisi, 45(204), 125-140. <https://doi.org/10.15390/EB.2020.7110>
- Erdem, S., & Arslan, S. (2018). *Çocuklarda çatışma çözme becerilerinin gelişimi: Aile ve okul faktörleri*. Psikolojik Araştırmalar Dergisi, 35(2), 72-85. <https://doi.org/10.1177/0093854818761217>
- Fraenkel, J.R. ve Wallen, N.E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill International Edition.
- Haynes, J. (1993). *Alternative dispute resolution. The fundamentals of family mediation*. London: Old Bailey Press.
- Hocaoğlu, N. & Akkaş Baysal, E. (2019). *Nitel araştırma modelleri-desenleri*. (Ed: G. Ocak.), Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde (65-123). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gürdoğan Bayır, Ö. & Gültekin, M. (2019). *Çatışma çözme becerisi ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması*. AJESI - Anadolu Journal of Educational Sciences International, 2019; 9(1): 214-239 DOI: 10.18039/ajes.52084
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., Dudley, B., Mitchell, J., & Fredrickson, J. (1994). *The impact of conflict resolution training on middle school students*. *The Journal of Social Psychology*, 137(1), 11-21.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., Dudley, B. ve Magnuson, D. (1995). *Training elementary school students to manage conflict*. *The Journal of Social Psychology*, 135(6), 673- 686.
- Johnson, D. W. ve Johnson, R. T. (1996a). *Peacemakers: teaching students to resolve their own and schoolmates' conflicts*. *Focus on Exceptional Children*, 28(6), 1- 11.
- Johnson, D. W. ve Johnson, R. T. (2006). *Peace education for consensual peace: the essential role of conflict resolution 1*. *Journal of Peace Education*, 3(2), 147- 174

- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Kitabevi
- Kılıçaslan, S. & Atıcı, M. (2015). *Çatışma Çözme Eğitim Programının İlköğretim 6.Ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Davranışları Üzerindeki Etkisi*. Çukurova üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, c.24, ss.137-158,
- Mourer, R.E. (1991). “*Managing Conflict: Tactics For School Administors.*” Boston: Allyn& Bacan. [http:// www.ebsco.com](http://www.ebsco.com)
- Özdemir, A. A. (2013). *Çatışmanın doğası*. E. Ceyhan (Ed.), *Çatışma ve stres yönetimi içinde* (ss.2-21). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Safchik, E. (2000). *Teaching conflict resolution using children’s literature to second graders in the matawan-berdeen regional school district*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kean University Of Nj.
- Schrumpf, F., Crawford, D. K. ve Bodine, R. J. (2007). *Okulda çatışma çözme ve akran arabuluculuk program rehberi*. G. F. Akbalık ve . D. Karaduman (Çev.). Ankara: İmge Kitabevi. (Özgün çalışma: 1997)
- Thompson, N. E. (1999). *The impact of conflict resolution education on participating students and their families: a qualitative case study*. (Yayınlanmamış doktora tezi). The Ohio State Universit, Ohio.
- Tuncer, S. (2017). Sosyal beceri eğitiminin ilkokul öğrencilerinin çatışma çözme becerileri üzerine etkisi. *Journal of Educational Psychology*, 38(3), 45-58.
- Türnüklü, A. (2006). *Sınıf ve okul disiplinine çağdaş bir yaklaşım onarıcı disiplin*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Türnüklü, A. (2012). *Öğrenciler arasındaki çatışmaların çözümünde problem çözme ve arabuluculuk*.
- Türnüklü, A. (2012). *Öğrenciler arasındaki çatışmaların çözümünde problem çözme ve arabuluculuk*. E. Karip (Ed.) Sınıf yönetimi içinde (193-233). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.E. Karip (Ed.) Sınıf yönetimi içinde (193-233). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Wheeler, E. J. (2004). *Conflict resolution in early childhood helping children understand and resolve conflict*. USA: Pearson Prentice Hall.

Extended Abstract

When we look at the definition of conflict, it is a disagreement that occurs when the desires and demands of more than one person do not coincide. Conflict resolution is explained as the process of working on a problem, issue or situation on which the existing parties disagree until an effective and successful result is obtained. Conflict is a natural source of relationship and interaction between people with different views and ideas. In this view, the fact that people have different importance and priorities, or are perceived as such, makes the occurrence of a conflict indispensable. Conflicts are part and parcel of daily life and occur intermittently among students in classrooms. There are also conflicts between students arising from many reasons and justifications. Since students compulsorily use areas such as corridors, gardens and libraries at school, conflicts occur due to the diversity of students' emotions, thoughts, desires, attitudes and cultures. In conflicts between primary school students, there is a desire to belong to a group, explaining the rules, showing one's side in games, establishing dominance, etc. It covers topics such as. These issues are closely related and related to each other. This learning strategy is an examination of conflict resolution skills in fourth graders in elementary school. The study produces important findings for research in terms of revealing conflict resolution skills and processes between them and advancing these processes. According to research participants, how conflict is resolved is largely influenced by their relationships with their families, teachers, and friends. In conflict details, they are generally not solution-oriented, but rather avoidant or aggressive. In this case, it turns out that both their emotional intelligence and social skills training are inadequate. When the sub-dimensions of conflict, compromise, and resort to violence in the case of gender change are examined, there is a significant difference between girls and boys. When the sub-dimensions of compromise and resorting to violence in students' conflict resolution skills in the age variable are examined, there is no significant difference between students aged nine and ten. There is no significant difference in the students' conflict resolution skills and the sub-dimensions of resorting to violence and compromise based on their father's and mother's educational status. When the sub-dimensions of compromise and resorting to violence are examined in students' conflict resolution skills in the situation where they live, there is no significant difference. In the study, students expressed conflict as fights, trouble-making, disagreements and arguments. In general, students expressed conflict as a form of problem. It has been revealed that conflicts affect students' lives in both positive and negative ways. The sample of the research consists of 225 fourth grade primary school students studying in 6 primary schools in Elazığ and its districts in the 2023-2024 academic year. Simple random sampling method was applied when creating the sample. In this study, the "Conflict Resolution Skill Scale", a 22-question 5-point Likert type developed by Gündoğan Bayır and Gültekin (2019), was used to determine the examination of students' conflict resolution skills. The validity and reliability studies of the conflict resolution scale used within the scope of the research were previously conducted by Gündoğan Bayır and Gültekin (2019). The internal consistency coefficient was determined as $\alpha = 0.92$. Percentage and frequency analyzes from descriptive statistical analyzes were used to describe personal findings. After testing whether the results showed a normal distribution, independent groups t-test and one-Way ANOVA tests were used to examine the opinions on the sub-dimensions of the conflict resolution scale in terms of various variables, since the data showed normal distribution.